

SAYI:42 | AYLIK EDEBİYAT KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ | ŞUBAT 2024

KÜPEŞTE

K A L E M E V E K İ T A B A T U T U N A N L A R A

BAŞLARKEN

KÜPEŞTE

Kaleme ve Kitaba Tutunanlara

Kaç yaşına gelirse gelsin insanın akrep, yelkovanla olan yarışı bitmiyor. Daha doğmadan başlıyor hatta. Doğum saati ile ölüm saati arasında kalan zamana sığdırdıklarımızla “hayat” kavramını pratiğe döküyoruz aslında. Değil yirmi dört, iki yüz yirmi dört saatimiz de olsa hizmetimize sunulan, kâfi gelmiyor bize. Duvarlara assak, kolumuza taksak, son dönemlerde telefonlardaki alarmlarını kursak da yetişemiyoruz birbirimize. Sonra gelsin birikmiş işler, yorgun gözler, keşkeler...

Bu kadar da karamsar olma, diyebilirsiniz. Doğru, vakitle barışık yaşayanlar da yok değil. Üzerine kitap yazıp, şarkı besteleyenler. Enstitü kurup zamanı yönetenler.

Biz de bu sayımızda zaman ve saatle olan ilişkimizin üzerine eğilelim, dedik. Bir yandan da zamanı durdurup ya da geri sarıp Gazze’de zaman kavramını unutmuş insanların güzel günlerini tekrar geri getirebilmek için dualar ettik.

Allah her kuluna zaman bereketi versin, diyerek yeni sayımızı Küpeşte okurlarıyla buluşturuyoruz. Sağlıkla yeni sayıda görüşmek dileğiyle.

Hanife Artar Yalçın

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Hanife Artar Yalçın

YAZI İŞLERİ SORUMLUSU

Reyhan Karakabak Yılmaz

EDİTÖRLER

Demet Yıldız

Reyhan Karakabak Yılmaz

Esmâ Beyza Güleç

Hanife Artar Yalçın

YAZARLAR

Esmâ Beyza Güleç

Demet Yıldız

Nazife Yalçın Selçuk

Ezgi Ateş Toprak

Rıfat Zengin

Hanife Artar Yalçın

GRAFİK VE MİZANPAJ

Fatma Zehra Boyalı

Fatma Nur Özdemir

SOSYAL MEDYA

Hanife Artar Yalçın

Serpil Özlem Uçar

Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

DÜĞÜM

Nazife YALÇIN SELÇUK

Dakikalar

Saatler

Günler

Ve

Aylar...

Böyle geçip gidecek miydi?

Dakikalar

Saatler

Günler

Ve

Aylar...

Böyle mi geçmeliydi?

Bir çocuğun feryadı

Tüm dakikaları durdurabilmeli

Tüylerimizi diken diken eden her şey

Tüm tik takları kökünden söküp atmalıydı.

Boğazımız düğüm düğüm

Tarihe geçecek günlerin içinde yürüyoruz

An be an

Her dakika

Peki

Biz

Neredeyiz?

ÂNI DİNLE

Ezgi ATEŞ TOPRAK

Gece geç vakitte yatmıştı. Ona rağmen yine beş saat uyuyup kalkmıştı. Elleri ayakları şiş bir halde bir süre ne yapacağını kestirmeye çalıştı. Canı hiçbir şey yapmak istemiyordu. Hiç âdeti olmadığı hâlde belki tekrar uykuya dalabilirim umuduyla yatağına geri döndü. Yarım saat kadar yatakta dönüp durduktan sonra kalktı. Elini yüzünü yıkayıp mutfağa yöneldi. Birkaç yudum su içti. Ardından çalışma odasına geçip bilgisayarını açtı. Beyni uyuyordu sanki ama bir şeyler yazabilirim umuduyla birkaç dakika boş beyaz sayfaya gözlerini dikip baktı. Parmakları klavyenin üstünde dans edercesine ahenkle hareket etmeye başladığında ruhunun yeni bir yolculuğa çıktığının farkındaydı.

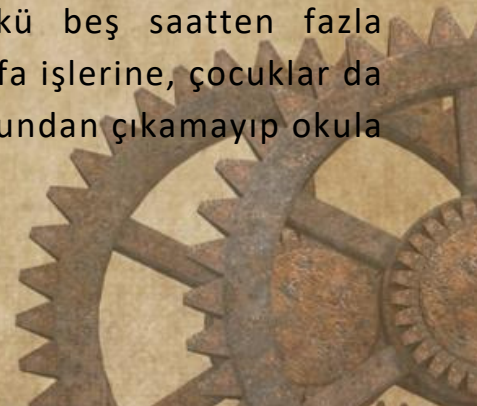
...

Bir varmış bir yokmuş. Zaman Ülkesi'nde saatten bol bir şey yokmuş. Akreple yelkovanların yanı sıra saniye çubuklarının çıkardığı tik taklar ülkenin resmi marşı gibiymiş. Uyku vakitlerinde de ninni...

Ülkenin yönetimi Tavşan Patapata'daymış. Patapata; aksi, huysuz bir ihtiyarmış. Zamanı hesaplamadan iş yapanlara hiç tahammülü yokmuş. Kendini akışa bırakmak nedir bilmez, israf edecek bir saniyesinin bile olmadığını söyler dururmuş. Sanki hep bir yerlere yetişecek ya da hep bir şeyleri yetiştirecek gibi her işi hesaplı ve bir program dâhilindeymiş. Bununla birlikte oğlu kendisinin tam zıddıymış. Zaten bu sebeple hiç anlaşamazlarmış.

Küçük Po -asında ismi hükümdar oğluna yakışır bir şekilde uzunmuş ama o kendine kısaca Po denilmesinden hoşlanırmış- babasının aksine saatlerce hayal kurabilir, dakikalarca bir kelebeğin koza örüşünü izleyebilir, saniyelerin akışına aldırmandan karıncaları takip edebilirmiş. Zamanla hiç derdi yokmuş. Andan daha önemli hiçbir şeyin olmadığını o genç yaşına rağmen anlamış olacak ki ne gelecekle ne de geçmişle uğraşmazmış.

Bir gün sebebi bilinmeyen bir şekilde bütün saatler durmuş. O gün Hükümdar Patapata ilk defa normalden daha fazla uyumuş; çünkü beş saatten fazla uyumasına izin vermeyen alarmı çalmamış. Çalışanlar ilk defa işlerine, çocuklar da ilk defa okullarına geç kalmışlar. Hatta bazıları daldıkları oyundan çıkamayıp okula hiç uğramamışlar.

Küçük Po içinse değişen hiçbir şey olmamış. Zaten saat kullanmazmış. O doğayı ve bedenini dinleyip izleyerek fıtratına uygun şekilde yaşamış. Tabii, halk Po gibi yaşamadığı için bu durum, saat çarklarının bir bir rayından çıkması gibi ülkeyi kaosa sürüklemiş. Patapata her zamankinden daha da gergin, hop oturup hop kalkıyor, ne yapacağını bilemiyormuş. Ülkenin kurallarına göre kargaşa baş gösterdiğinde üç gün içinde bir çözüm bulamazsa hükümdarlığın oğluna geçmesi gerekiyormuş. Oğlunun bu işi becerebileceğinden emin olamadığı için daha da bir kaygılanıyormuş. Po'nun ise hiç umrunda gözüküyormuş.

Üçüncü günün sonunda yaşlılar konseyi toplanmış ve hükümdar tacını Patapata'dan alıp Po'ya vermişler. Po, her zamanki sakin ve vakur duruşuyla tacı kabul etmiş ve başına takmış. Babası kederden kendini odasına kapatmış ve günlerce dışarı çıkmamış. Zaman durduğu için kaç gün içerde kaldığını kendi de bilmiyormuş ama bir vakit sonra dışarı çıktığında sandığı gibi bir felaketle karşılaşmamış. Üstelik ülkesinin sokaklarında gezinirken her şeyin hiç olmadığı kadar yolunda olduğunu görmüş. Saatler durduğu için tam kestiremese de bir şeylerin esnediği belliymiş ama yine de her şey, saat çarkları gibi tıkır tıkır işliyormuş. Bir de daha önce hiç olmayan bir şeyi fark etmiş. Halkının yüzünde tebessüm varmış. Buram buram huzur ve mutluluk kokusu dolaşıyormuş havada. Hemen oğlunu bulup olanları ondan duymak istemiş.

Po, babasının eski tahtında oturuyor ve yine hayal kuruyormuş. Patapata bunu görünce eskiden olduğu gibi öfkeye kapıldığını fark etmiş. Hemen içinden ona kadar sayıp sakinleşmeye çalışarak oğlunun yanına yaklaşmış. Babasının gür sesiyle daldığı hayallerden çıkan Po önce şaşırılmış, sonra yüzünde kocaman bir gülümsemeyle babasına sarılmış. Oğluna kısa bir karşılık veren Patapata, kendisi yokken neler yaptığını, düzeni nasıl sağladığını sormuş. Po da başından geçenleri hiç acele etmeden sakin ses tonuyla anlatmaya koyulmuş:

“Sen kendini odana kapadıktan sonra, ilkin ne yapacağımı bilemedim. Çünkü daha önce bana hiç büyük bir sorumluluk vermemiştin. Belki de ilk defa yüzüm asıldı. Korktum. Hem de çok korktum. Sonra düşündüm, zaten bir gün tahta geçecektim. Beklediğimden erken olmasına hayıflanmak yerine harekete geçmeliydim. Sen kütüphanede çok dolaşip vakit öldürdüğümü zannederken aslında ben, liderlik, ülke yönetimi ile ilgili kitaplar okuyor, kendimi geleceğe hazırlamaya çalışıyordum. Sen boş boş hayallere daldığımı düşünürken ben, insanların neden sürekli mutsuz oldukları üzerine kafa yoruyor, halkı daha iyi nasıl yönetebiliriz, ülke mutluluğu için neler yapabiliriz sorularına bir cevap arıyordum. Keyfî hareket ettiğimden yakınırdın sürekli.

Aslında amacım seni kızdırmak, bir şeyleri aksatmak değildi. Bilakis okuduğum kitaplardan kendi bedenime kulak vermezsem bunun ciddi hastalıklara sebep olacağını öğrenmiştim. Hastalık baş gösterdiği takdirde uzun bir süre halkıma hizmet edemez olacağımdan daha büyük aksamalara sebep olmamak için bedenimi dinliyor, onun sinyallerine dikkat kesilerek hareket ediyordum.

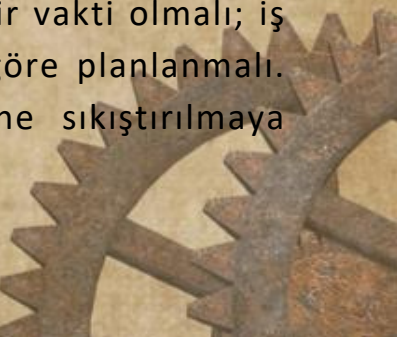

Hayatı planlama noktasına çok takıntılı olduğunu biliyorum. Ancak evdeki hesabın da çarşıya uymadığını biliyorum. Çok meşhur bir söz geldi şimdi aklıma, “Hayat siz planlar yaparken başınıza gelenlerdir.”¹ “Oğlum seni çok iyi anladım. Sana birçok noktada haksızlık ettiğimi de fark ettim. Bunlar için üzgünüm. Lakin anlayamadığım bir nokta var. Zaman çok önemli değil mi? Yani böyle aheste aheste hareket edermişçesine yaşarsak da zamanı öldürmüş olmuyor muyuz?”

“Babacığım, zaman elbette çok kıymetli ve giden bir salisenin bile geri dönüşü yok. Ancak biz bedenimizi dinlediğimizde aheste hareket etmiş olmuyoruz ki!”

“Kardeşinin yeni doğduğu zamanlardı. Daha üç aylık bile yoktu. Evde zaman geçirmek, senin ve kardeşinin yanında olmak istiyordum ama devletin işi hiç bitmiyordu. Günlerce sizi ve annenizi görmediğim oluyordu. O sıralarda hastanedeki cihazların birinde bir aksaklık vardı ve bizim ülkemizde onu yapabilecek kimse olmadığı için başka ülkelerden işi anlayan bir tamirci bulmam gerekiyordu. İdare etmem gereken çok başka işler de vardı. Hiçbir şeye yetişemiyordum. Gözlerim kan çanağına dönmüştü. Uyumuşum. Bir gün yorgunluktan bitap düşüp masanın üstüne kafamı koyup uyumuşum. O gün de kardeşin rahatsızlanmış. Annen hemen hastaneye götürmüştü ama benim bir türlü tamir ettiremediğim, bir çalışıp bir çalışmayan makinenin o anda çalışmayacağı tutmuş. Haber bana ulaştığında elimin ayağımı boşalmış olacağını tahmin edersin. Hastaneye nasıl ulaştığımı hatırlamıyorum. Zamanın kardeşin için hızlı bizim için ağır aktığı o ânı tarif etmem imkânsız. Neyse ki makineyi kısa süreliğine çalıştırmayı başardılar da kardeşin kurtuldu. Ömrümden ömür gitti diyebilirim. Doktorların bana öyle bir bakışı vardı ki ölsem unutmam. Ertesi gün hemen komşu ülkeden işten anlatan bir tamirci getirttim, sorun halloldu. Ama o günden sonra ben sadece devlet işleri için yaşadım.”

“Ben çok küçüktüm. Olayları net hatırlamıyorum. Annem ve kardeşim için, özellikle de senin için üzüldüm. Pişmanlığımı anlıyorum. Zamanı geri getiremeyiz ama durumun senin kastî bir ihmâlinden kaynaklandığını düşünmüyorum. Nitekim sen de bir insansın ve her şeye yetişmen mümkün değildi. Babacığım, boşa bir saniye bile kaybedilmesine ben de karşıyım. Ama sen, sana bahşedilmiş bu bedene kulak asmazsan, onu hor kullanırsan bu beden de gün gelip sana hesap sormaz mı? Ayrıca yarış atı gibi acele hareket ederken bir insan yaptığı hangi işi tam anlamıyla özümseyebilir? Hızlı hızlı yürürken etrafındaki güzellikleri ayırt edebilir mi? Ya da yetişme telaşıyla koştururken yardıma ihtiyacı olan bir canlıyı fark edebilir mi? Elbette ki her şeyin bir vakti olmalı; iş vakti, okul vakti, uyku vakti... İşler mutlaka öncelik sırasına göre planlanmalı. Ama bir canlının kaldıramayacağı kadar çok iş de bir güne sıkıştırılmaya çalışılmamalı. Bu çok büyük bir haksızlık!”

“Saatlere öyle müptela olmuşuz ki ne zamandır güneşin doğuşunu ve batışını izlemediğimizi fark ettim. Hatırlar mısın, o malum günden önce haftada bir evimizin terasına çıkar, yıldızları izler ve saatlerce sohbet ederdik? Ânımızın kıymetini tekrar hatırlattığın için çok teşekkür ederim oğlum.”

Gözyaşları içinde birbirlerine sıkıca sarılan Patapata ve Po dakikalarca ayrılmadılar ve bundan hiç de rahatsız olmadılar.

...

Son cümleyi de yazdıktan sonra ağırlaşan göz kapaklarına yenilen başı klavyenin üzerine düştü. Bir masalı daha kendisiyle birlikte tüm yetişkinlere armağan etmenin gururuyla gevşedi. Yetişkinlerin içlerindeki çocuğu bulmaları gerektiğine inancı tamdı. Hırıltılı nefesi bilgisayarın yanındaki “Momo” kitabına çarpıyordu. Po’nun sözleri zihninde yankılanırken yenilenmesi gereken hayatının düşünüyü kuruyordu.

1) John Lennon

VAQTİ ARINDIRMAK

Esmâ Beyza GÜLEÇ

Akşam karanlığı şehrin kiremit çatılarına düşerken lambaların titreşen ışıkları gecenin sokaklara inen perdesini sessizce kaldırmaktaydı. İki derviş; misafirsiz sofralarında, dumanı tüten bulgur pilavına gönülsüzce kaşıklarını daldırmışlardı ki kapı üç kez vuruldu. Zu, gelenin tanrı misafiri olması ümidiyle hızla kalktı. Kapıda onun boylarında yaşı da kendine yakın bir adam bekliyordu. Selamlaştılar, içeri buyur etti. Karşılarındaki yer minderine bağdaş kurup oturdu, hep birlikte yemek yerken yardımlarına ihtiyacı olduğunu, beraberinde gelmelerini istediğini anlattı. Zu ve Ze dervişlik adabı gereği niçinini nedenini sormadan kabul ettiler. Az öz konuşmasını dikkatle dinledikleri misafirleri “Yarın sabaha görüşmek üzere,” deyip ayrıldı evlerinden. Yolculuk eşyaları bir hırkayla heybelerindeki iki lokmaydı dervişlerin. Onu hazır edip uyku vaktine dek duaya, zikre daldılar.

Sabah gözlerini açtıklarında bir garip oldular. Her seher vakti, bahçelerini mesken tutmuş kuşların bülbüllerin nağmeleriyle uyanmaya alışkın dervişleri hiç beklemedikleri sesler karşılamıştı. Yatak yorgan, kerpiç duvarlar, yanı başlarındaki su testisi, rahle üzerindeki kendilerinin olmayan kitaplar... Kendi evleri değildi burası. Biraz şaşkın ama böyle durumlara da alışkın bir merakla kalkıp etrafı kolaçan ettiler. Tahta kapıyı açıp sofaya çıktılar. Çeşit çeşit saatlerin tik tak sesleriyle kendi melodisini çaldığı bir atölyede olduklarını gördüler. Saatlerin tıkırtısı; zihinlerini dolduran bir ses cümbüşü halinde, onları adeta bir zaman helezonunun içine çekiyordu. Burası ahşap masanın üzerine tamir aletleri, büyüteçler sıralanmış bir saat dükkanıydı. Konuşmadan etrafı inceleyen Zu ve Ze, kapının çalınmasıyla o tarafa yöneldiler. Kapıda dün akşamki misafir gülümseyerek onları beklemekteydi. “Hoş ve safa geldiniz şehrim,” dedi. “Onlar çağrıldıkları yere bekletmeden gelirler, demişlerdi sizin için, doğruymuş.” Bir taraftan da elindeki çıkından karınlarını doyuracak yiyecekleri masaya seriyordu. “Hanemize tanrı misafiri beklerken biz tanrı misafiri olduk desenize,” dedi Zu. “Hem de bilmediğimiz bir yerde bilmediğimiz bir zamanda.” Adam ses etmedi gülümsedi.

Gün ilerledikçe dükkâna gelen gidenler çoğaldı. Elleriindeki saatlerin ileri gittiğinden şikâyet ediyordu hepsi. Birdenbire hiç tecrübelerinin olmadığı bu işin içinde bulmuşlardı kendilerini. Bundaki hikmeti düşünmekten başka bir şey gelmiyordu iki dervişin elinden.

Masanın üstü, her biri ayrı telden tik taklayan saatlerle dolmuştu. Birkaçının içini açıp kurcalamaları da hiçbir işe yaramamıştı. İncecik dişlilerin, iç içe geçmiş zembereklerin, biri diğerini hareket ettiren çarkların dünyasında neyin yanlış işlediğini anlamak sonra da bunu düzeltmek imkânsız görünüyordu dervişlere. Sonunda Ze, elindeki saati bırakıp arkadaşına baktı. “Dervişcan, biz buraya saat tamir etmek için mi gönderildik dersin! Biz saat tamirinden anlar mıyız bir desene bana?”

“Biz saat tamirinden anlamayız, biz gönül tamirinden anlarız ama elimizdekiler de bunlar işte.” Zu, bir taraftan da çıkardığı zembereği kadranın içine geri yerleştirmeye çalışıyordu.

“Biz arızayı bildiğimiz yerde arayalım öyleyse. Meselenin en sonuna bakıyoruz şu anda, halbuki dakikaların hızlanmasına sebep olanlara, yani saatlerin sahiplerine bakmamız lazım.”

“Diyorsun ki saatlerin işleyişini değil, sahiplerinin yaptıkları işleri kontrol edelim. Aksaklığı orada arayalım. Ne yapıyorlar ki şu dünyadaki sayılı nefeslik hayatları böyle hızlandırmış?”

“Evet ben de bunu söylüyorum. Haydi kalk, çıkıp dolaşalım halkın içine karışalım bakalım bu şehrin ahalisi nerede yanlışlık yapıyor!” Meydana yürüdüler. Sağlı sollu uzanan sokaklar mükemmel bir düzen içindeydi. İnsanın başını döndüren bir hareketlilik vardı caddelerde, sokaklarda. Herkes arı gibi sürekli bir yerlere koşuşturuyor ya da canla başla işlerinde çalışıyorlardı. Biraz daha yürüyüp arka mahallelere saptılar. Tertemiz badanalı evleri çevreleyen; otları ayıklanmış, ağaçları budanmış bahçelerden geçtiler. Mis gibi ekmeğin kokusu çarptı burunlarına. Ardından onları çağıran yaşlı kadının sesini duydular. “Ey yolcular! Buyurun ekmeğimden ikram edeyim karnınızı doyurun da öyle devam edin dolaşmaya. Bahçeden içeri girdi dervişler. Küçük fırının başında uğraşan kadına yardım ettiler. Arkasında dizi dizi sıralanmış ekmeği görünce “Fırıncılık mı yaparsın teyzem?” dediler. “Ekmeğin orada mı satılacak?”

“Yok canım bunları kendime yaparım.”

“Maşallah aile epey kalabalık galiba, bunca ekmeğe bakıyoruz da?”

“Yok evladım, çoluğum çocuğum kendi evlerinde yaşarlar. Bir başımayım ben.”

Ze, kilerde istiflenmiş ekmeğe bakıp “Teyzem,” dedi “Yanlış anlama ama bir başına niye bu kadar çok ekmeğin yapmakla uğraşırsın?”

“Yavrum, zamanında bizim dedelerimiz çok kıtlık çekmişler, aç kalmışlar. O zamandan beri biz çok çalışırız. Yüce Rabbimin nimetlerini kara günler için biriktirir, tedbirli yaşarız. Allah muhafaza, başımıza bir yokluk daha gelirse elimizde avucumuzda bir şeyler olsun isteriz. Çalışmaya gücüm yeterken unum da varken ekmeğin yapmalıyım, boş durmamalıyım. Yarın ne olacağını kimse bilemez. Ya benim tutan elim tutmaz olur ya da bir çekirge sürüsü gelir, tarlalarımızda tek bir buğday tanesi bırakmaz.”

Tedbirli olmalıyız. Uyku vaktine kadar boş oturana göremezsin buralarda. Herkes karınca gibi çalışır, Allah'ın lütfettiği gücün kuvvetin hakkını verir. Bir kenara biriktirdikleriyle de yarın ne olacağım telaşına düşmeden rahat rahat başını yastığa koyar gece olunca. Ben yaşıyım da işimi ağırdan alıp hem sizinle sohbet ederim hem de ekmekleri pişiririm. Boş oturana Allah sevmez evladım. Haydi, buyurun karnınızı doyurun," dedi. Getirdiği tepsideki peyniri, zeytini, ekmeği göstererek. Dervişler "Bismillah," deyip ekmekten peynirden birer lokma aldılar ama nasıl yutacaklarını bilemediler. Ekmek; kaskatı, bayat; peynir beklemekten kurumuş kalmış bir hâldeydi. Zu dayanamadı. "Teyzem, şu tazecik sıcacık ekmekler dururken neden bu bayatlamış ekmeği ikram ettin bize, bir yanlımız mı oldu bilmeden yaptığımız sana karşı?" "Yok evladım hiç yanlısınız yok ama biz israfı sevmeyiz önce bozulacak olanları yeriz ki atılıp ziyan olmasın."

"Ama teyzeciğim o zaman hiç taze ekmek yiyemezsin ki!"

"Haklısın evladım ama hiç bulamamaktan iyidir. Dedelerimiz bunu da bulamamışlar yokluk günlerinde. Biz şükreder yeriz, bayat da olsa şikâyet etmeyiz."

Ze fısıldadı arkadaşına "Bu şehrin derdini anladım ben. Tedbirle tevekkül birbirine karışmış. Geçmişin kaygısıyla, geleceğin endişesiyle öyle hızlı çalışıyorlar ki zaman da onlara uymuş hızlanmış."

Dervişler kentte dolaştıkça aynı anlayışın herkeste olduğunu gördüler. Uzun zaman önce yaşanmış acılar, şehrin hafızasında gitgide güçlenen bir endişe rüzgarına dönüşmüştü. Bu kaygıyı körükleyen hikâyelerle büyüyen halk o rüzgârın önünde hiç durmadan sürüklenmekteydi sanki.

Dervişler sorunu anlamıştı, ama yüzyıllık alışkanlığı üç günde düzeltmek gibi bir keramet de ellerinden gelmiyordu. Saat dükkanına geri döndüklerinde güler yüzlü adam onları bekliyordu. Semaverde demlediği çayı içerken uzun uzun konuştular. "Ne yazık ki bizim elimizden bir şey gelmez," dedi Ze. "Ama bunu sen yapabilirsin Ferîdüddin kardeşim, senin kaleminden çıkan kıssaları menkıbeleri okudukça gerçek tevekkülü zamanla anlayacaklardır. Geçmişin korkusuyla gelecek endişesinin girdabından çıkacak, hayatı daha sakin daha huzurlu yaşamayı öğreneceklerdir.

Ertesi sabah seher vakti bülbül sesiyle uyandıklarında neredeyse sevinçten uçacaktı dervişler. Baş döndüren hızla çalışan, yorulmak dinlenmek nedir bilmeyen kentten; sakin evlerine dönebildikleri için pek mutluydular. Raftan aldığı kitabı okumaya başlayan Ze, arkadaşını çağırdı yanına. "Bak Dervişcan, şu cümleyi dinle: "Tevekkül, geçmişe üzülmemek ve geleceğe göz dikmemek suretiyle bekleyiş bulanıklığından vakti arındırmaktır." ¹

İkisi de hikmetlerle dolu son maceralarında tanıdıkları güleryüzlü adamın meseleyi özetleyen sözünü düşünürken arkalarından gelen saat tıkırtısıyla irkildiler. Aynı anda dönüp baktılar. Duvarda o güne dek görmedikleri bir saat asılıydı. Simurg'un kanatlarından dökülmüş üç kuş tüyü, saatin etrafını çevrelemiş, eşsiz güzellikte renkleriyle ışıdamaktaydı. Dervişleri en mutlu eden şey, tevekkülü ve ânı doğru yaşamayı idrak etmelerinin hediyesi olan saatin tam da olması gerektiği hızda çalışmasıydı.

1) Ferîdüddin Attar, Tezkiretü'l Evliya

ÇERÇEVENİN SAATI

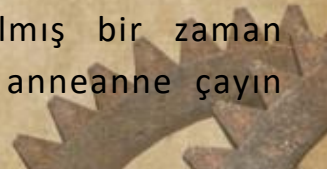
Hanife ARTAR YALÇIN

Pencereyi kapat artık anneanne hasta olacaksın. Haydi gel kahvaltı hazır. Biber közledim fırında, senin yaptığın kadar güzel olmadı biliyorum. Ama torunun elinden bu kadarı geliyor ne yaparsın. Vakti geçmeden ilaçlarını da iç. Gece yine kafanı şişirdim, biliyorum bıktın yıllardır aynı şeyleri dinlemekten. Ben de çok isterdim bir nebze de olsa aklımdan çıksın. Beynimin en kuytu yerine çöreklenmiş bir yılan var sanki. Çıkarmaya çalıştıkça zehrini sızdırıyor. Yakıyor gözlerimi, burnumu sızlatıyor. Yine çenem açıldı farkındayım, zaten işe de geç kaldım, çayım bitsin kalkıyorum. Bakma öyle ekşili tatlı gibi anneannelerin en sabırlısı.

Yine mi pencere önündesin? Ben yoruldum anneanne gözlerini kırpmadan uzaklara bakmandan, sen bıkmadın mı daha? Sana sürprizim var. Hani şehitlikteki çiçekçi teyzem var ya nergis yolladı. Yeni getirmiş, taze taze Çok seversin sen. Babam da alırdı hayatta olsa. Sanki onunkiler daha bir güzel kokardı değil mi? Sorsalar “Babanın rayihası nasıldı?” diye. Artık eminim, nergis gibi. Sevgisi gibi katmanlı çiçeği de. Nasıl da yayıldı mis kokusu eve.

Giriş kattaki Aysel Abla çevirdi apartmanda görünce. Ekmeğin ucundan bir parça koparıp seni sordu. Bu hafta sonu kahvaltıya çağırıyor. Taşındığımızdan beri bekliyormuş: Nereden gelmişiz, niye burada ev tutmuşuz, aileden başka neden kimseyi görmüyormuş, ne işte çalışıyor muşum... Ayak üstü iki dakikalık vakte bir ton soru sığdırdı. Zamanla sıkıntısı olan ben gibi birine iyi bir örnek gerçekten. Ne dersin, ders versin mi bana? Çatma hemen kaşlarını, şu hayatta başıma ne geldiyse saatlerle yıldızımın barışmamasından değil miydi? Kadına geliriz inşallah, dedim demesine. Ama nasıl olacak? Ne anlatacağım, nasıl söze başlayacağım? Koca evde bir ben bir de eski çerçeveden bakan anneannemin karakalem resmiyle yaşıyorum. Çekirdek ailem doğalgaz zehirlenmesinden öte âleme göçtü. İş yerinden zamanında çıksaydım belki şimdi hayatta olacaktık. Bunu duyan, işleri yetiştiremediğimi gören eski patronum da kibarca kovdu. Oturduğumuz evi kiraya verip buraya taşındım. Adım deliye çıkmasın diye de anneannemin hayaletiyle konuştuğumu kimseye söyleyemiyorum. İnanır mı dersin anneanne? Anlar mı biraz olsun beni? Yoksa daha ben oradayken ev sahibini arayıp böyle komşu istemiyorum, alın tepemden, mi der? Şimdiden bavuldaki yerini hazırlayayım en iyisi. Hâlden anlamazsa sessizce geldiğimiz gibi gideriz.

Aylardır derdime ağlarken meğer bir de Aysel Abla'nın kaderine üzülecekmişim anneanne. Hiçbir sorusuna cevap alamayacağı bir fotoğrafla konuşan tek ben değilmişim. Aramızdaki tek fark Aysel ablanın nişanlısının renkli bir çerçeveden bakıyor olması. Az kalsın saatlerini ileri almadığı için nikâhına geç kalmış bir zaman mağdurundan ders almaya kalkacaktım. Pencereyi kapat, hadi gel anneanne çayın soğuyacak. Yine işe geç kalmayayım.

KIRIK CAM

Demet YILDIZ

Kalbim gibi
Ruhum gibi
Organlarım gibi kırık
Bir camım vardı penceremde
Yağmurlu havada nefesimle
Hohh, yapıp şekiller çizerdik kardeşimle
Gülerdik, hem de kahkahalarla
Annem sesimize gelirdi
Ne kikirdiyorsunuz, derdi
Anlatırdık, o da eşlik ederdi.
Sonra sıcak süt getirirdi
Yamacında otururduk
Bize hikâyeler anlatırdı.
Şimdi ne mi oldu?
Yağmuru izleyeceğim bir pencere yok
Nefesimle şekiller çizeceğim camım
Soğuktan korunacağım evim
Kahkahalarla eğlendiğim kardeşim
Bizimle oynayan annem yok!
Kırgınım hem de onarılmayacak kırıklarla
Tek bir şey var geriye kalan:
Kırık bir camdan izlediğim geçmişim
Şimdi oradan bakıyorum eski mutlu günlere
Artık bir geleceğim de yok
Kırık cam!
Ortak olur musun acıma?..

SÖZCÜKLERİN RUHU

Rıfat ZENGİN

Sözlükte “zaman” sözcüğü “Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre; hengâm, vakit.” anlamında kullanılmaktadır. Etimolojik olarak zaman sözcüğü: Arapça ve Farsça zamān زمان “vakit, çağ, devir” sözcüğünden alıntıdır. Zaman sözcüğünden başka akla gelen diğer sözcük vakittir. Arapça wqt kökünden gelen وقت “vakit” sözcüğü “zamanın belli bir noktası” anlamına gelmektedir. Bu iki sözcükle ilintili olarak aklıma gelen bir diğer sözcük “saat” oldu. Arapça kökenli olan bu sözcük “En, genişlik, bolluk.” anlamlarına gelmektedir. TDK’de zaman için hengâm da kullanılmaktadır. Farsça hangāme هنگامه "toplantı, kalabalık, gaile" sözcüğünden alıntıdır. Farsça sözcük Eski Farsça yazılı örneği bulunmayan *han-gāma- "bir araya gelmek, denk gelmek" fiilinden evrilmiştir. Saat denince aklıma gelen diğer bir sözcük saniye sözcüğü oldu. Bu sözcük de esna sözünden gelmektedir. Arapça şny kökünden gelen aşnā’ اثناء "iki şeyin aynı zamanda olması, simültaneite" sözcüğünden alıntıdır. Arapça sözcük Arapça şiny ثنى "ikilik, ikiye katlama" sözcüğünün çoğuludur.

Sözünü ettiğim sözcüklerin kökenleri çok eski tarihlere dayanmaktadır. Dikkatimi çeken noktalar oldu. Zaman genişler mi, iki şey aynı anda olur mu, zaman bir araya gelir mi? Çünkü bu sözcüklerin kökenlerinde “genişlemek, iki şeyin aynı anda olması, birleşmesi” gibi anlamlar var. Araştırmalarım neticesinde hepsinin de bilim insanlarıncı araştırılmış ve teorilerde söylenmiş olduğunu gördüm. Çok şaşırdım. ABD Deniz Gözlemevi'nin atomik zamana göre, uçan saatler doğuya doğru gittiklerinde 59+10 ns kaybettiler ve batıya doğru gittiklerinde 273+7 ns kazandılar. Bu sonuçlar, makroskopik saatlerde ortaya çıkan ünlü saat paradoksunun belirsiz olmayan bir deneye dayalı çözümünü verir. Uzay gemisindeki saatin yavaşlaması, fizikçilerin “zamanın genişlemesi” deyimlerine bir örnektir.

İki şeyin aynı anda olması denilince aklıma gelen bir olayın aynı zamanda farklı mekânlarda gerçekleşmiş olmasıdır. Bursa Ulu Camii açılışında Somoncu Baba'nın dört kapıdan aynı anda çıkması hadisesi en meşhur olanıdır. Zaman kavramının “toplanmak bir araya gelmek” anlamında kullanılması da ilginç. Zamanın bir bütün olduğu düşüncesi ortaya çıkabilir. Zaman bir bütünsen öyleyse bölünebilir, parçalanabilir. Günün 24 saate bölünmesi, yılın aylara bölünmesi, saatlerin dakikaya, dakikaların saniyelere bölünmesi gibi... Zaman, vakit, hengāme, esna, saniye gibi sözcüklerin kökenlerine baktığımızda çok eski zamanlarda insanların bu sözcüklere böylesi derin anlamlar yüklediklerini görmek gerçekten şaşırtıcı. Sözcüklerin elbet bir ruhları vardır. Bu ruhların derinlerine indiğinizde sizi derin düşünmeye sevk edeceklerini görürsünüz.

Kaynaklar: <http://www.etimolojiturkce.com>

<http://www.katih.al.sakarya.edu.tr/kutuphane/zamangenislemesi.htm>

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**KÂFİRLER İSTEMESELER DE
ALLAH NURUNU
TAMAMLAYACAKTIR.**

SAFF, 61/8

